

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

ETIKA

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2025./2026.

ETI.68.HR.R.K1.28

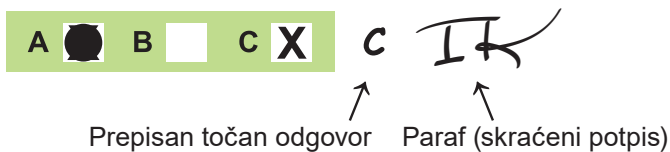

65199

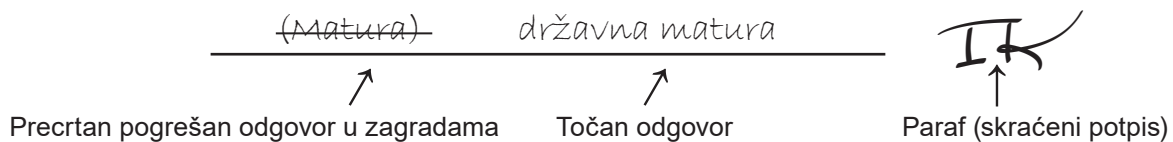
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici i na listu za čistopis:

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

ETIKA

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

E
T
I
1

List za odgovore

D-S068

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
12.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
13.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
14.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
15.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
16.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
17.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

Šifra ocjenjivača: _____

ETI.68.HR.R.L1.02

65200

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

E
T
I
1

18.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
19.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
20.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
21.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
22.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
23.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
24.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
25.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

ETIKA

Zadatak esejskoga tipa OCJENJIVAČ **1**

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

E
T
I
2

PRAZAN LIST ☐

D-S068

1.

Pojmovi

1. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

2. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

3. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

4. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

5. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

2.

Argumentacija

1. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

2. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

3. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

3.

Primjerenost
primjera

0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

4.

Kompozicija

1. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

2. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

3. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

Šifra ocjenjivača: _____

ETI.68.HR.R.E2.01

65201

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

E
T
I
2

PRITISNUTI OVDJE I OTRGNUTI!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

ETIKA

Zadatak esejskoga tipa OCJENJIVAČ **2**

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

E
T
I
2

PRAZAN LIST ☐

D-S068

1.

Pojmovi

1. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

2. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

3. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

4. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

5. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

2.

Argumentacija

1. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

2. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

3. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

3.

Primjerenost
primjera

0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

4.

Kompozicija

1. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

2. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

3. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

Šifra ocjenjivača: _____

ETI.68.HR.R.F2.01

65202

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

E
T
I
2

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **150** minuta.

Dobro rasporedite vrijeme kako biste mogli riješiti sve zadatke.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Esej napišite slijedeći priloženu uputu i smjernice za pisanje eseja.

Esej obvezno napišite na list za čistopis u ovoj ispitnoj knjižici.

Pišite čitko. Esej će se bodovati s nula (0) bodova ako je nečitko napisan.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazani su način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kad riješite zadatke, provjerite odgovore.

Provjerite jeste li nalijepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 22 stranice, od toga 3 prazne.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koji pojam označava vrhovnu etičku vrijednost?

- A. lijepo
- B. dobro
- C. običajno
- D. učinkovito

(1 bod)

2. Koji je od navedenih iskaza moralni sud?

- A. Mir u svijetu treba se uspostaviti.
- B. Mir u svijetu moguće je uspostaviti.
- C. Mir u svijetu može se trenutačno uspostaviti.
- D. Mir u svijetu uspostavljen je u nekim područjima.

(1 bod)

3. Koji od navedenih pojmova **ne označava** moralnu vrijednost?

- A. ljubav
- B. ljepota
- C. poštenje
- D. prijateljstvo

(1 bod)

4. Pozorno pročitajte tekst.

Ana smatra kako je njezina veza s Ivanom smisao njezina života. Traži od njega da joj redovito javlja gdje se nalazi i s kime se druži. Ako to ne učini, često postane razdražljiva, nezadovoljna i verbalno agresivna prema njemu.

Kako se naziva vrsta ljubavi opisana u tekstu?

- A. eros
- B. ludus
- C. mania
- D. caritas

(1 bod)

5. Pozorno pročitajte tekst.

U određenim društvima legitimno je i legalno da muškarac može biti u braku s više žena, dok je u većini društava takva pojava neprihvatljiva.

Kako se naziva etičko stajalište zastupljeno u navedenom tekstu?

- A. kulturni relativizam
- B. moralni skepticizam
- C. moralni apsolutizam
- D. kulturni hegemonizam

(1 bod)

6. Pozorno pročitajte tekst.

Statistički podatci pokazuju da je položaj žena na tržištu rada znatno slabiji od muškaraca. Žene se teže zapošljavaju, imaju manje plaće za isti posao i sporije napreduju. Zakonske odredbe u demokratskoj državi nastoje različitim olakšicama unaprijediti položaj žena na tržištu rada i omogućiti im usklađivanje privatnoga i poslovnoga života.

Kako se u etici naziva vrsta djelovanja opisana u tekstu, a kojom se nastoji postići ravnopravnost i jednakost mogućnosti žena u poslovnome okruženju?

- A. kolegijalnost
- B. promaknuće
- C. obrnuta diskriminacija
- D. neopravdana diskriminacija

(1 bod)

7. Pozorno pročitajte rečenicu.

Iako se ne slažem s vašim mišljenjem, branit ću vaše pravo da ga javno iznosite.

Kako se naziva etička vrijednost iskazana u navedenoj rečenici?

- A. ljubav
- B. altruizam
- C. tolerancija
- D. suosjećanje

(1 bod)

8. Koja je vrsta interesa primarno i sustavno povrijeđena praksom nepotizma u poslovanju?

- A. javni interes
- B. vlasnički interes
- C. zavičajni interes
- D. obiteljski interes

(1 bod)

9. Koja od navedenih značajki **ne pripada** ideji i teoriji ljudskih prava?

- A. otuđivost
- B. solidarnost
- C. univerzalnost
- D. nepovredivost

(1 bod)

10. Pozorno pročitajte tekst.

Poslodavac je odlučio zaposlenicima umanjiti broj dana godišnjega odmora zbog povećanoga obima posla.

Kako se naziva vrsta prava koja je prekršena u navedenom tekstu?

- A. radno pravo
- B. privatno pravo
- C. obiteljsko pravo
- D. potrošačko pravo

(1 bod)

11. Koji od navedenih etičkih problema primarno otvara biotehnologijski postupak reproduktivnoga kloniranja ljudi?

- A. problem osobnoga identiteta
- B. problem prenapučenosti zemlje
- C. problem nedostupnosti postupka
- D. problem složenosti i neizvjesnosti postupka

(1 bod)

12. Koje je od navedenih etičkih stajališta primarni predmet kritike u bioetičkim raspravama?

- A. biocentrizam
- B. ekocentrizam
- C. patocentrizam
- D. antropocentrizam

(1 bod)

13. Pozorno pročitajte tekst.

Nela, iako ima mala primanja, svaki mjesec anonimno daruje novac za djecu koja u nerazvijenim zemljama svijeta žive na rubu gladi.

Kako se u etici naziva čin nesebičnoga davanja drugima opisan u tekstu?

- A. altruizam
- B. hedonizam
- C. amoralizam
- D. konzumerizam

(1 bod)

14. Kako se naziva vrsta etičkih teorija kojima pripada filozofsko moralno učenje Immanuela Kanta?

- A. aretaička etika
- B. deontološka etika
- C. perfekcionista etika
- D. konzekvencijalistička etika

(1 bod)

15. Pozorno pročitajte tekst.

Učeničko vijeće organiziralo je prigodnu prodaju božićnih i novogodišnjih darova i ukrasa. Kreativne ideje i dobra posjećenost manifestacije omogućili su i dobru zaradu. Bilo je puno prijedloga kako iskoristiti prikupljeni novac. Svi su se naposljetku složili da će biti prihvaćen prijedlog koji će koristiti najvećemu broju učenika.

Kako se naziva etička teorija prema kojoj moralna argumentacija počiva na istim temeljima kao i intuitivna prosuđivanja učenika o raspodjeli prikupljenih sredstava?

- A. utilitarizam
- B. deontologija
- C. subjektivizam
- D. perfekcionizam

(1 bod)

16. Kako se naziva etička teorija prema kojoj je svrha moralnoga djelovanja čovjeka postignuće njegova užitka ili naslade?

- A. deontološka etika
- B. utilitaristička etika
- C. hedonistička etika
- D. eudaimonistička etika

(1 bod)

17. Koji pojam prema Aristotelu označava najviše dobro za čovjeka i krajnju svrhu svih ljudskih djelovanja?

- A. korist
- B. užitak
- C. dužnost
- D. blaženstvo

(1 bod)

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadatcima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).
Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.
Točan odgovor donosi jedan bod.

18. Kako se naziva neformalni skup društveno prihvaćenih nepisanih pravila, norma i obrazaca ponašanja kojima se određuju kriteriji prihvatljivoga ljudskog djelovanja u zajednici?

(1 bod)

19. Kako se naziva etičko učenje prema kojemu ne postoje univerzalna moralna pravila, nego svaka kulturna zajednica njeguje različite moralne vrijednosti i načela djelovanja?

(1 bod)

20. Kako se u etici naziva stajalište prema kojemu čovjek isključivo promiče vlastite interese i vlastitu korist ne obazirući se na interese i potrebe drugih ljudi?

(1 bod)

21. Koji etički problem nastaje u situaciji u kojoj je predstojnik odjela u javnoj bolnici ujedno i vlasnik privatne klinike koja pruža istovrsne medicinske usluge i zahvate?

(1 bod)

- 22.** Kako se naziva etičko stajalište prema kojemu se čovjekovo iskorištavanje drugih živih bića opravdava time što druga bića ne pripadaju ljudskoj vrsti?

(1 bod)

- 23.** Pozorno pročitajte tekst.

Mnoštvo obitelji iselilo se iz svojih država u potrazi za poslom koji će im omogućiti financijsku sigurnost i bolji životni standard.

Kako se naziva vrsta migracije opisana u tekstu?

(1 bod)

III. Zadatci produženoga odgovora

U sljedećim zadatcima odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovor upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

- 24.** Ukratko objasnite dvije temeljne ljudske sposobnosti koje čovjeka čine odgovornim moralnim subjektom sposobnim za moralno djelovanje.

(1 bod)

25. Pozorno pročitajte tekst.

Vlasnici dviju tvrtki za održavanje i čišćenje plinskih bojlera odlučili su se za dvije posve različite strategije poslovanja. Vlasnik tvrtke A odlučio je radikalno smanjiti troškove poslovanja. Skratio je vrijeme predviđeno za servis te je smanjio broj zamjenjivih dijelova u redovitome servisu bojlera. Odustao je od ulaganja u nove alate i zaštitnu opremu te je strategijom niskih plaća zadržao tek nekvalificirane i netom priučene radnike. Brojnim reklamnim porukama, koje ne pružaju uvid u opseg i kvalitetu ponude, uspio je u kratkom vremenu privući veći broj novih korisnika.

Vlasnik tvrtke B odlučio je dio dobiti uložiti u dodatnu edukaciju stručno osposobljenih i školovanih radnika, kao i u nove učinkovitije alate i zaštitnu opremu. Također je dio dobiti usmjerio u povećanje plaća i stimulaciju radnika. Reklamne poruke tvrtke B sadržavale su precizan i vjerodostojan opis svih radnji koje redoviti servis podrazumijeva. Poslovna strategija tvrtke B temeljila se na zadobivanju dugoročnoga povjerenja korisnika.

Objasnite na temelju primjera u tekstu moguće odnose između profitabilnosti i etičnosti u poslovanju.

(1 bod)

IV. Zadatak esejskoga tipa

Pozorno pročitajte navedeni tekst. Prema ponuđenim smjernicama napišite esej s jasnom strukturom: uvodnim dijelom (postavljanjem teze ili hipoteze), središnjim dijelom (analizom i argumentacijom) i zaključkom (sintezom).

Tema eseja: **Dosezi moralne obzirnosti**

(...) Osjećaju li neke druge životinje, osim ljudi, bol? Kako mi to znamo? (...)

Znamo da mi sami možemo osjećati bol. (...) Ali kako znamo da bilo tko drugi osjeća bol? Mi ne možemo izravno iskusiti bol koji trpi netko drugi, bez obzira da li je taj netko naš najbolji prijatelj ili pas lotalica. Bol je stanje svijesti, „mentalni događaj“, i kao takav se nikada ne može opaziti. (...) Bol je nešto što osjećamo, a mi iz raznih vanjskih pokazatelja jedino možemo zaključiti da ga osjećaju i drugi. (...)

Ako je opravdano pretpostaviti da druga ljudska bića osjećaju bol kao i mi, da li onda postoji ikakav razlog zašto bi sličan zaključak bio neopravdan kada se radi o životinjama? Skoro svi vanjski znakovi koji nas vode do toga da zaključimo da drugi ljudi osjećaju bol mogu se vidjeti i kod drugih vrsta, osobito kod onih koje su nam najbliže – sisavaca i ptica. (...) mi znamo da te životinje imaju živčani sustav koji je veoma sličan našem, i koji fiziološki reagira kao i naš kada se životinja nalazi u okolnostima u kojima bismo i mi osjećali bol: (...).

Ako neko biće pati, onda ne može postojati nikakvo moralno opravdanje za odbijanje da se ta patnja uzme u obzir. Bez obzira na to koja je priroda tog bića, princip jednakosti zahtijeva da se njegova patnja uzme u obzir jednako kao i slična patnja – utoliko ukoliko se takve grube usporedbe mogu napraviti – bilo kojeg drugog bića. (...)

Princip jednakosti među ljudskim bićima nije opis navodne stvarne jednakosti među ljudima: on predstavlja propis o tome kako s njima trebamo postupiti. Jednakost je moralna ideja, a ne tvrdnja o činjenicama. (...) Ako neko biće nije sposobno za patnju ili za to da doživi uživanje ili sreću, onda ne postoji ništa što bi se moglo uzeti u obzir. Tako limit sposobnosti za osjećanje (...) jest jedina branjiva granica za brigu o interesima drugih. Označiti tu granicu nekom drugom osobinom poput inteligencije ili racionalnosti, predstavljalo bi njeno označavanje na proizvoljan način. (...)

Protivljenje eksperimentiranju nad životinjama postoji već dosta dugo. To je protivljenje postiglo veoma mali napredak zato što su eksperimentatori, podržani od strane komercijalnih poduzeća, koja profitiraju tako što prodaju laboratorijske životinje i opremu, mogli uvjeriti zakonodavce i javnost da to protivljenje dolazi od strane neobaviještenih fanatika koji interese životinja smatraju važnijim od interesa ljudskih bića. (...)

Sve što moramo reći jest da se eksperimenti koji ne služe nikakvom izravnom, hitnom cilju trebaju odmah obustaviti, a u preostalim područjima istraživanja trebamo, gdje god je to moguće, gledati da zamijenimo eksperimente koji uključuju životinje alternativnim metodama koje to ne čine.

Mnogi eksperimenti nanose žestoku bol bez i najmanjih izgleda da će biti nekih značajnih koristi za ljudska bića ili za bilo koje druge životinje. Takvi eksperimenti nisu izolirani slučajevi već dio glavne industrije. (...) ljudi, povređujući temeljni moralni princip jednakoga uvažavanja interesa koji bi trebao upravljati našim odnosima sa svim bićima, nanose patnju ne-ljudskim bićima zbog trivijalnih razloga.

Među čimbenicima koji otežavaju buđenje brige javnosti za životinje vjerojatno je za savladavanje najteža pretpostavka da se „ljudska bića nalaze na prvom mjestu“, te da se nijedan problem povezan sa životinjama ne može usporediti, kao ozbiljno moralno ili političko pitanje, s problemima koji se tiču ljudi. Istina je da mnogi problemi u svijetu zaslužuju da im posvetimo svoje vrijeme i energiju. Glad i siromaštvo, rasizam, rat i prijetnja nuklearnog uništenja, seksizam, nezaposlenost,

očuvanje naše krhke okoline – sve su to velika pitanja, i tko može reći koje je od njih najvažnije? Možemo vidjeti da ljudsko potlačivanje ne-ljudskih bića po rangu spada negdje među ta pitanja.

Većina razumnih ljudi želi spriječiti ratove, rasnu nejednakost, siromaštvo i nezaposlenost; problem je u tome da smo te stvari godinama pokušavali spriječiti, te da sada moramo priznati da, većim dijelom, doista ne znamo kako da to učinimo. U usporedbi s time, umanjivanje patnje koju ne-ljudske životinje trpe od ljudske ruke biti će relativno lako, jednom kada ljudska bića to odluče učiniti. Ljudska bića imaju moć da zauvijek nastave potlačivati druge vrste, ili sve do onda dok ovaj planet ne napravimo neprikladnim za živa stvorenja. Hoće li se naša tiranija nastaviti dokazujući da moral ne znači ništa kada se sukobljava s osobnim interesom (...) Ili ćemo nešto učiniti i dokazati svoju sposobnost za istinski altruizam tako što ćemo zaustaviti našu bezobzirnu eksploataciju vrsta koje se nalaze u našoj moći, ne stoga što su nas na to prisilili pobunjenici ili teroristi, nego zato što shvaćamo da je naša pozicija moralno neobranjiva? Način na koji ćemo odgovoriti na ovo pitanje ovisi o načinu na koji svatko od nas, pojedinačno, odgovara na njega.

prilagođeno prema: Peter Singer, *Oslobođenje životinja*

Smjernice za pisanje

U eseju odredite pojmove:

- iskustvo boli
- princip jednakosti
- eksperimenti nad životinjama
- umanjivanje patnje
- istinski altruizam.

U eseju odgovorite na postavljena pitanja i zadatke:

1. Objasnite autorovo stajalište prema osjećaju boli i patnje kod ljudi i životinja.
2. Objasnite autorovo stajalište prema eksperimentima koji se provode nad životinjama.
3. Objasnite zašto problemi patnje životinja i ljudske bezosjećajnosti mogu i trebaju postati rješivi moralni problemi.

Argumentaciju u eseju potkrijepite primjerima:

1. manipulacije i iskorištavanja životinja radi nepotrebnih ljudskih užitaka i koristi
2. organizacija, pokreta ili pojedinačnih djelovanja kojima se nastoje promicati interesi i prava životinja.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna Stranica